

ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ПОЛІТИКИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Актуальність теми дослідження: Сьогодні однією з найуспішніших реформ в Україні вважають реформу децентралізації. Наявні результати дають можливість стверджувати, що ми спостерігаємо підвищення зацікавленості органів місцевого самоврядування в збільшенні надходжень до місцевих бюджетів, у пошуку резервів їх наповнення, покращення ефективності адміністрування податків і зборів. Об'єднанні територіальні громади демонструють динамічні темпи приросту власних доходів. У частині використання коштів увага акцентується на необхідності формування найбільш оптимальної структури бюджетних видатків, сьогодні ефективного, не надто чисельного управлінського апарату, здійсненні постійного аналізу витрачення бюджетних коштів й запобіганні нерациональним витратами. За період проведення реформи із 2014 р. створено 705 об'єднаних територіальних громад (далі - ОТГ), а рекордсменом по Україні (60 ОТГ) є Дніпро. Попри свою успішність, реформа децентралізації стикається зі значними проблемами як на загальнодержавному, так і на місцевому рівнях. Цим і зумовлена актуальність даної наукової статті. **Мета дослідження:** виявити практичну реалізацію політики децентралізації в Україні. **Завдання дослідження:** проаналізувати хід децентралізації; вказати роль бюджетної децентралізації громад; дослідити впровадження реформи; виявити проблеми, що супроводжують реформу. **Предметом дослідження** є децентралізація – процес перерозподілу або диспергування функцій, повноважень, людей або речей від центрального управління. В Україні процес децентралізації розпочато 2014 року з прийняттям Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (01.04.2014), законів України «Про співробітництво територіальних громад» (17.06.2014), «Про добровільне об'єднання територіальних громад» (05.02.2015) та змін до Бюджетного і Податкового кодексів – щодо фінансової децентралізації [1, с. 203]. Добровільне об'єднання та укрупнення територіальних громад. Реформа децентралізації дала поштовх до формування дієздатного та найбільш ближнього до громадянина інституту влади – місцевого самоврядування. Інтереси громадян, які мешкають на території об'єднаної громади, тепер представляють обраний голова, депутатський корпус та виконавчі органи ради громади, що забезпечують реалізацію наданих законом повноважень в інтересах громади. У населених пунктах, що увійшли до складу об'єднаної громади, право жителів на місцеве самоврядування та надання послуг громадянам забезпечують обрані ними старости. Фінансова децентралізація Ефективне місцеве самоврядування та забезпечення ним поступального соціально-економічного розвитку відповідних територій має супроводжуватися збільшенням ресурсної та фінансової бази. Децентралізовані повноваження мають бути забезпечені відповідним ресурсом для якісного виконання. Об'єднані громади здобули повноваження та ресурс, які мають міста обласного значення, зокрема – зарахування до місцевих бюджетів ОТГ 60% податку на доходи фізичних осіб на власні повноваження. До того ж, ОТГ мають прями міжбюджетні відносини з державним бюджетом (до реформи прями відносини мали лише обласні та районні бюджети, бюджети міст обласного значення), для виконання делегованих державою повноважень їм надаються відповідні трансферти (дотації, освітня та медична субвенції, субвенція на розвиток інфраструктури громад тощо). Такі покращення вже дали перші помітні результати. Власні доходи місцевих бюджетів з 2014 по 2019 рік збільшилися на 200 млрд. грн. (з 68,6 млрд. грн. до 267 млрд. грн). Це – реальний інструмент впливу на досягнення результату та відповідальність за довіру громад. Нові повноваження та можливості Об'єднані територіальні громади, крім зростання власних фінансових можливостей, у результаті децентралізації мають й інші інструменти забезпечення економічного розвитку – здійснення зовнішніх запозичень, самостійне обрання установ з обслуговування коштів місцевих бюджетів відносно розвитку та власних надходжень бюджетних установ. Децентралізовано повноваження у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства, органам місцевого самоврядування надано право самостійно визначати містобудівну політику. Напрацьовані законопроекти, покликані чітко розмежувати повноваження у сфері освіти, охорони здоров'я, дозвілля, соціально-економічного розвитку, інфраструктури між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади на кожному з територіальних рівнів адміністративно-територіального устрою держави [2, с. 144]. За 6 років реформи утворено 1070 ОТГ, у які добровільно об'єдналися 4882 громади. З них у 936 ОТГ відбулись перші місцеві вибори. Урядом затверджено перспективні плани формування територій громад 24 областей, які 100% охоплюють територію областей. Площа утворених ОТГ становить майже 47% від загальної площі України. В ОТГ та містах обласного значення проживає понад 70% населення України. Тривала відсутність політичної волі для проведення повноцінної децентралізації у державному управлінні стала однією з причин посилення сепаратистських рухів на сході країни. Наслідками політики тотальної централізації влади в Україні стали: істотна залежність територій від центру; низький рівень інвестиційної привабливості територій; інфраструктурно, фінансово та кадрово слабкі громади; деградація сільської місцевості; складна демографічна ситуація; низька якість надання публічних послуг; низький рівень довіри до влади; високий рівень корупції низька ефективність управлінських рішень. Станом на початок реформи у 2014 році тільки 6 регіонів в Україні були самодостатніми, що викликало значну регіональну диспропорцію, а відповідно – і якість життя та послуг, що отримували українці. Ці виклики вимагали проведення кардинальних реформ в частині державного управління, місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [3, с. 97-103]. **Висновки.** Реформа децентралізації передбачає конкретні кроки щодо підвищення якості життя в громадах, вона має чіткі рамки і концептуальне наповнення. В процесі децентралізації реалізується низка реформ - місцевого самоврядування, територіальної організації влади та регіональної політики. Основним завданням реалізації децентралізації було покращення умов життя для жителів населення.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо особливостей добровільного об'єднання територіальних громад, розташованих на територіях суміжних районів : закон України) від 14.03.2017 р. № 1923-VIII / Офіційний портал Верховної Ради України Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 17, С.203.
2. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України (щодо добровільного приєднання територіальних громад) від 03.10.2017р. № 4773-VIII/ Офіційний портал Верховної Ради України. - Відомості Верховної Ради (ВВР, 2017, № 13, С.144.
3. Бюджетна децентралізація: ефективність реформи на місцевому рівні [Текст] / Є.О. Балацький, С.М. Фролов // Економіка и управление: научно-практический журнал / Державний вищий навчальний заклад «Національна академія природоохоронного и курортного строительства». Симферополь, 2011. №. 4. С. 97-103.